

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Praefatio. In quo causa, & fructus hujus scriptionis; Propositio, & partitio dicendorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

ERRORIS MASSILIENSIVM
 ET
 OPINIONIS QVORVNDAM
 RECENTIORVM
 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΝ
 ET
 ΣΤΑΤΕΡΑ.

In qua discrimen utriusque sententiæ παραλλήλως in-
 dagatur, & compluribus notis per-
 spicue ostenditur.

P R Æ F A T I O.

In quo causa, & fructus hujus scriptionis; Propositio,
 & partitio dicendorum.

Sententias
 vestras pro-
 didisse, su-
 perabile est.
 Hieron. Ep.
 ad Cresiph.

QVIA hæreses novisse, refutasse est, ut jam olim rectè S. Hieronymus dixit, errorem totum Semi-Pelagianum, prout à Presbyteris Massiliensibus assertus fuit, articulatim, quasi anatomicè dissectum, Lectorum, oculis duobus postremis libris de Pelagiana hæresi exposuimus: difficiliora quoque capita, ex quibus nervorum, venarum, artuum reliquorum textura necitur, & vigor aut virus in totum corpus fuit, sigillatim & sparsim explicuimus & refutavimus: ut non difficile Lector perspicax ex ijs ratiocinando deprehendere & concludere possit, quid de singulis commentis, quibus instructus sui, existimari debeat. Ex quo & alius fructus colligi poterit; ut de assensibus quibusdam opinionibus hujus temporis, facilius judicium ferri queat. Morborum enim veterum cognitio, non eam ob causam tantum utilis est Medicis, quòd mentem rerum antiquarum disciplinis imouat; sed in primis quòd ex similibus aut dissimilibus symptomatum serie, quæ nostrâ quoque ætate in corporibus sese manifestant, certi aliquid de sanitate eorum & ægritudine, de medicinis adhibendis prohibendisque statuunt. Sed quia non est cuiuslibet, symptomatum omnium, quæ in erroribus illis antiquis, & opinionibus novis apparent, similitudinem aut dissimilitudinem animadvertere; hinc contingit, ut antequam ad amulsum singula excusserint, & contulerint, error ab eis non semel pro veritate capiatur, & tanquam error veritas fugiatur.

Cui malo, ut pro illa charitate, quam Ecclesiæ filijs fratribus meis infirmioribus debeo, remedium aliquod asseram, non abs re fore credidi, si examen instituerem erroris veteris Massiliensium, & opinionis cuiusdam novæ, quæ hæc ætate viget. Duæ quippe sunt hoc tempore capitales opiniones de gratiâ & prædestinatione Sanctorum, quæ inter se de sancti Augustini sensu, ipsaque veritate magnâ contentione confligunt. Vna decretum in Deo ponit absolutum, quo certos sibi per Christum liberandos ex massa damnationis elegit ante omnem prævisionem operum sive meritorum, quos velit salvos facere, quosque ad salutem efficaci quâdam gratiâ consentum ipsum secum afferente perducit. Alia ex opposito statuit, nemini ulla merita ante prævisum consentum & cooperationem voluntatis ejus cum gratiâ: cujus quidem influxum esse talem tradit, ut sit in potestate voluntatis, eam efficacem vel inefficacem reddere pro suo beneplacito: esse quippe in hac habitus subjectam voluntati, ita ut eâ uti vel non uti possit, eam efficientem aut cassam reddere,

reddere, ut visum fuerit. Opinio videtur à Ludovico Molina excogitata aut expolita; quam Lessius, Vasquez, & alij non pauci celebres Scriptores amplexi sunt è Societate Iesu: cui etiam ipsa, si Scriptori Societatis credimus, in publico Theatro totius orbis Romæ adversus Antagonistas patrocinata est: ut non immerito Societatis opinio vocari possit. Nam ea de re Iacobus Fuligattus è Societate Iesu Auctor vitæ Eminentissimi Cardinalis Bellarmini: *Quam sententiam etsi aliqui, eò quòd ex unius privati Scriptoris nata ingenio erat, minime censebant defendi debere à Societate universa: at tamen ij qui tum præerant, alter declarant; tum quia nostrorum Professorum pars maior in Academijs eam tuebatur; tum verò quia indicabatur in primis idonea ad nostri ævi hæreses pervincendas.* Lessius quoque de eadem ista sententia, quotenus gratiæ influxum tangit, in opusculo de gratiæ efficaciac, dicit: eam tenet Molina, & nostra Societatis Theologi. Franciscus etiam Suarez, & alij plures, quamvis de Electione ad beatitudinem aliquid diversum ab istis dicant, ut propterea mediam quasi sententiam teneant, in modo tamen influxum explicando, quem habet gratia, nihil quod quidem spectet ad propositum nostrum, discrepent. Nam illa prædestinatio divinæ voluntatis, quam respectu operum ante prævisionem absolutam cooperationis humanæ voluntatis ipse ponit, modum influendi gratiæ, neque mutat, neque attingit. Vnde Lessius opusculum Suarez de auxilijs, *erudito Lectori ad rei intelligentiam abunde sufficere posse tradit:* Et ipse Suarez Molinæ opinionem profiteretur non esse falsam, sed diminutam. Nimirum quia & ipse verissimè esse sentit, quod gratiæ efficaciac à voluntatis nutu & cooperatione dependet, ita videlicet, ut ea quam tradit gratia, non sit aliud nisi adiutorium quoddam potentiale sine quo non; quod quantum ad usum ita sit subditum voluntati, sicut ipsa sibi potentia vel habitus ejus: & quod ipsa possit efficax in actu secundo, seu efficiens, vel casum reddere. *quod, inquit, gratia congrua non sit, neque efficax, non aliunde quam ex eorum voluntate provenit.* Quibus similia frequenter tradit. Vnde Tannerus de sententijs istis, quantum ad istum articulum, iudicium ferens dicit, *Fortè ad modum potius loquendi, quam ad rem ipsam pertinere differentiam, quæ inter eas intercedit.* Itaque iuxta istum explicandæ gratiæ modum auctores isti liberum arbitrium cum prædestinatione & gratia tanta facilitate conciliant, ut propter facilitatis magnitudinem sententiam suam etiam veram esse concludant: *Quòd tam facile ut perspicuè illa quatuor, ex capite præsentia mota, cum arbitrij libertate coherant, signum est manifestum, nos integram legitimanque rationem conciliandi ea omnia tradidisse.* Et aperte profiterentur non majorem esse difficultatem conciliandi liberum arbitrium cum prædestinatione, quam cum præsentia: quamvis quando à se amoliuntur Semi-Pelagianii erroris invidiam, rem facillimam & omnibus obviam intelligere non potuisse Massilienses, persuadere conentur. Atque istam quidem de concordia gratiæ & liberi arbitrij sententiam, ex unius hominis Molinæ ingenio natam, ille quem dixi Fuligattus non immerito tradit. Nam ipse Molina ingenue quædam loco profiteretur: *Quia res est magni momenti, ac valde lubrica; & hæc nostra ratio conciliandi libertatem arbitrij cum divina prædestinatione, a NEMINE QVEM VIDERIM, huc usque tradita; ideo satis hæc duxi paulo fusius explicare.* Augustinum verò sub quasi caligine constitutum non advertisse veram istam conciliandi rationem, ideoque multos ex fidelibus nostrum in modum turbasse sententiam eius. Quòd si tamen hæc sententia sua de prædestinatione sancto Augustino ceterisque Patribus proposita fuisset, cum unanimi consensu fuisset comprobata. Ita vir de sententiæ suæ novitate candidè, & forsan verè. Sectatores tamen ejus cum perpenderent, quicquid in hac materia novi extra sanctum Augustinum traditur, non minus de falsitate, quam novitate esse suspectum; eaque de causa invidiam difficulter ferre possent, quod in re tam lubrica & magni momenti sententiam aliterent, quam nec factus Augustinus, nec sanctus Thomas, nec sancti Patres ad Molinam usque tradidissent; summo conatu nisi sunt eam sancti Augusti pallio supponere, in eamque rem eò usque profecerunt, ut eam opinionem, quam primus inventor ejus se suo ingenio peperisse gloriatur, ipsissimam Augustini mentem esse non dubitent; in quam proinde necesse est, imprudentem casu Molinam incidit. Denonstrant hoc plerumque tam infelicitè, ut ipsi qui Augustini principia paulò penitus imbibere, miseratione haud scio an indignatione digniores esse videantur. Tantopere quippe à vera sancti illius Doctoris mente discrepant, ut ad evitanda omnia ejus principia, quæ immobiliter adversus holles gratiæ fundaverat, interpretationes eorum collimare crederes: atque ipse Augustinus, si revivisceret, vix in eorum scriptis de gratiæ & prædestinatione, ullum velligium doctrinæ suæ cælestis agnosceret; sed eam fortè in omnibus capitibus nobilioribus, in o in omnibus penè membris minutoribus, arterijs, atque venis, cum sententiâ à se repudiata consentire judicaret. Quod ne temerè dixisse videar, utriusque sententiæ varia pronuntiata & capienda asseram, & in quo conveniant, differant, (in nonnullis enim differunt) se invicem superent, & superentur, ex Augustiniana doctrinæ norma, quanta potuero sinceritate & veritate patefaciam.

Proderit hic labor meus tam sapientibus quam insipientibus, ut spero, plurimum. Nam illi qui sciunt utriusque sententiæ convenientiam aut discrepantiam, habebunt in promptu utriusque testimonia verbis ipsorum Auctorum expressa: & in ijs ipsis, universam ejus anatomiam uni oculorum obtutui expansam: qui vero nesciunt, habebunt utriusque haud mediocre arripienda veritatis & fugienda falsitatis adiutorium. Ex quo & alia utilitas non contemnenda consequetur, quòd, quia quædam non satis maturè ponderata istius opinionis patronis imponuntur; & ab ipsis vicissim quædam tanquam Augustini sensa securè animo, eoque propugnantur, erroris invidia pariter & periculum dissipabitur. Itaque totum opusculum in quinque capita,

Fac. Fuligattus, è Societate Iesu lib. 3. c. ult. 7. sic Cardini Bellarm.

Lib. de grat. efficaciac. 2. n. 9.

Less. in præfat. ad Lect. libri de grat. efficaciac. Suarez lib. 3. de auxilijs. 7.

Suarez lib. 3. de auxilijs. 15 n. 11.

Tanner disp. 6. de grat. q. 2. dub. 2.

Molin. q. 14. a. 13. disp. 53. memb. 2.

Less. lib. de prædest. sc. 6.

Molin. q. 23. a. 4. & 5. disp. 1. memb. ult. lib. de mem. 6. & mem. 11.

quasi in generalia membra partiemur. Ex quibus declarabitur,

Primum, Quo pacto in oppugnanda electione hominum, seu completa predestinatione discrepent aut conveniant.

Secundum, Quomodo in oppugnanda gratia efficeat.

Tertium, Quae sit inter gratiam ab utrisque traditam convenientia, aut discrepantia.

Quartum, Quid predestinationi apud utroque commune, quid proprium.

Quintum, Quibus utrique armis pugnaverint, quibus gradibus in illam sententiam lapsi sint.

Invadi, quantum licuit, brevitati, ut instar succincti compendij seu Commonitorij hoc opusculum esse possit multarum rerum, quae sparsim & diffusim in Augustino nostro ex Augustino disputata & probata sunt. Quam ob causam ne eadem cum taedio forsitan repeterentur, ad ea loca illius operis latioris frequenter remitto, ubi latius discussa sunt: quae ne pigeat, quae so, consuleri, quisquis plenius forsitan alicui difficultati satisfactum esse velit. Argumenta, quibus utriusque veram Praedestinationem & Gratiam impugnant, profero tantum, non discuto, neque solvo; eo quod alijs locis in totius operis decursu hoc abunde praestitum sit.

C A P V T P R I M V M.

Quo pacto in oppugnanda Electione hominum, seu completa predestinatione discrepent, aut conveniant.

N O T A I.

Utrique ex horrore predestinationis illius absoluta, aliam sententiam excogitarunt molliorem.

AD primum igitur quod spectat, vera ratio cur Massilienses novam viam sibi aperendam judicaverint, ad declarandam predestinationem & gratiam Dei, non fuit alia nisi horror propositi divini, seu constitutionis Dei humanae preventis voluntates: qua ipse definitum salvandorum numerum sibi eligit pro suo beneplacito.

Apud Prof. in Epist. ad Aug.

Sic enim aiebant apud Prosperum, quod utraque parte superfluus esset labor, si neque reiectus ulla industria possit intrare, neque electus ulla negligentia possit excidere: quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos, quam Deus deservit, accidere.

Ibidem. Vide lib. 7. de haeresi Pelag. 1. 5. 6. 7.

Sub hoc ergo predestinationis nomine dicebant, fatalem quandam induci necessitatem. Quae de re videnda sunt quae diximus late libro septimo de Haeresi Pelagiana: ubi perspicue per multa capita patefecimus, unicam causam erroris à Massiliensibus excogitati, esse fugam illius divinae constitutionis, seu predestinationis de salute hominum, quae preveniendo eorum voluntates, alios ex massa eligit ad salutem, alios pro meritis damnando rejicit, prout placuit Creatori. Quod propositum à Deo intelligebant conceptum, preveniendo voluntates hominum, non solum de conferenda fide, sed etiam & maxime omnium, de ipsa aeterna salute, seu beatitudine. Nam ideo conquirentur, sub incerta spe, pertingendi scilicet ad finem totius statij jam definitum, cursum non posse esse constantem: cum si aliud habeat predestinantis electio, causa sit ammittentis intentio. Ideo conquirentur, quod utraque parte superfluus labor futurus sit, si neque reiectus ulla industria possit intrare, neque electus ulla negligentia possit excidere à

A salute, quam ei dandam Deus definiverat. Hoc enim pacto doctrinam S. Augustini accipiebant. In quo utrum fortassis hallucinati sint, mentem profundi Deo horis non satis assequendo, an recte senserint, alia questio est, de qua suo loco diximus. Hoc saltem constat, istam veluti teterrimam larvam, quae in Augustini scriptis esse videbatur, terribos, aliam sententiam fabricandam suscepisse.

Idem omnino est lapis effusionis istis recentioribus. Agerrime quippe ferunt id quod à multis traditur, Deum preveniendo voluntates hominum pro suo beneplacito, de aeterna eorum salute & perditione, adeoque de bonis operibus eorum decernere, prout placuit Creatori. Itaque passim sententiam Augustini duram vocat Molina. Quae de re integros libros ipse, Lessius, & alij scripserunt. Ut enim absurda videntur, quae ex ista sententia videntur eis perspicue & magno numero sequi, gratiam quandam protulerunt congruam voluntati, cum qua operetur aut cesset, prout liber: & isti gratiae predestinationem congruentem, qua nihil Deus non solum de aeterna hominum salute, sed neque de fide, vel perseverantia, vel meritis, vel ullo opere bono hominibus largiendo quicquam statuit, nisi vel absolute, vel certe conditionate praevisa singulorum voluntate. Vnde alicubi Lessius: Modus electionis indicat modum intentionis: sed tota gratia preveniens, quam Deus predestinatis preparavit, talis est, ut ea posita opus bonum relinquatur libero arbitrio sic instructo, adeo ut tam facile sit illi se melinare ad malum, vel omissionem eius, quam ad eius effectum, sicut in Angelis & primo homine proportionaliter loquendo factum. Rursus gratia preparata electis non dicitur, nisi a gratia reprobatorum, nisi effectu & cooperatione, quae pendet a libertate nostra: atqui talis preparatio meliorum non indicat intentionem Dei absolutam, sed conditionalem, sicut ostensum est in causa Angelorum.

Lib. de prob. & reprob. sac. 2. n. 54.

N O T A